

Nieuwsbrief 7

VOORJAAR 2016

Frisse Start, dat is de naam van het project Begeleiding Startende Leraren (BSL) in de regio Noord-Holland en Zuidelijk Flevoland. De naam staat voor wat we beogen met het project: samen met de scholen een frisse, succesvolle start voor beginnende leraren in het voortgezet onderwijs creëren. Inmiddels zijn er in onze regio 69 scholen aangesloten bij Frisse Start.

In deze nieuwsbrief vindt u informatie over de drie deelprojecten binnen Frisse Start

1. Het vormgeven van inductie-arrangementen: in het sectorakkoord VO en in de Lerarenagenda 2013-2020 is vastgelegd dat alle VO-scholen in 2020 werken met 3-jarige inductie-arrangementen voor startende leraren. Vanuit Frisse Start ondersteunen we scholen bij het ontwikkeltraject
2. Onderzoek naar de ontwikkeling van starters: alle BSL-projecten stimuleren de deelname van starters aan het onderzoek van de RUG. Icalt wordt ingezet als observatie-instrument, begeleiders worden getraind in het werken met het instrument én het leren bepalen van de Zone van naaste Ontwikkeling. Binnenkort starten we een pilot met een training Icalt-3.
3. Aanvullend onderzoek: alle BSL-projecten verrichten onderzoek in de eigen regio. In deze nieuwsbrief aandacht voor het UvA-onderzoek naar 'stress en welbevinden bij startende leraren'.

Voor eerdere nieuwsbrieven en meer informatie over Frisse Start verwijzen we u naar de landelijke website: www.begeleidingstartendeleraren.nl. Kijk daar bij Noord Holland.

Met vriendelijke groet,

Marcelle Hobma en Jorien Vollaard, projectleiders Frisse Start (BSL NH/ZF)

1. Vormgeven inductie-arrangementen

Doelen: Het versnellen van de professionele groei en het reduceren van de uitval van starters zijn de belangrijkste doelen van de projecten Begeleiding Startende Leraren. Werkdrukreductie, goede condities en driejarige inductie-arrangementen worden gezien als middelen om die doelen te bereiken. Vanuit OCW worden –in het kader van de ambities die geformuleerd zijn in de Lerarenagenda 2013-2020- tal van projecten gefinancierd. Vanuit Frisse Start zoeken we samenwerking met de projecten die zich ook op betere begeleiding van startende leraren richten.

In **Noord Holland Noord** werken we samen met het Risicoregio-project van Platform Noord Holland. De **8** deelnemende scholen krijgen in 2015-2016 een financiële vergoeding om coaches vrij te maken voor deskundigheidsbevordering en het –in nauwe samenwerking met schoolleiders en HRM-functionarissen- ontwikkelen van 3-jarige inductie-arrangementen. Op 8 maart hebben de scholen aan elkaar gepresenteerd hoe ver ze gevorderd zijn, waar ze trots op zijn en welke dilemma's ze ervaren. Ter plekke zijn er oplossingen voor de dilemma's aangedragen en adviezen geformuleerd. Per school wordt een advies op maat geformuleerd. Op 17 juni presenteren de scholen de arrangementen en de implementatiemaatregelen.

In **Amsterdam** werken we samen met Terug met dat Tekort (risicoregio) en Juniorleraar (HvA). Ook in Amsterdam kunnen (de **18** deelnemende) scholen die in 2016 een 3-jarig inductie-arrangement willen uitwerken een financiële bijdrage ontvangen voor het ontwikkelwerk en de deelname aan werkbijeenkomsten en trainingen. Op 7 december heeft de kick-off plaatsgevonden, op 25 januari 2016 hebben we met schoolleiders, coaches en P&O'ers per school de stand van zaken in beeld gebracht en op 1 april leveren de scholen een plan van aanpak aan voor de vastgestelde prioriteiten. In de tussentijd hebben leden van de projectgroep een bezoek op locatie afgelegd. Op 18 april en 30 mei presenteren scholen hun producten en good practice en is er gelegenheid om knelpunten en oplossingen te bespreken.

Ook bij de **11** scholen van **ROSA** is een traject in gang gezet om de stand van zaken rondom inductie met verschillende actoren in beeld te brengen en te bepalen wat de belangrijkste ontwikkelpunten zijn. Met **10** scholen van **ZAAM** starten we op 6 april een nieuw traject waarin schoolleiders, coaches en HRM'ers –gedurende een schooljaar- samenwerken bij het optimaliseren van de inductie-arrangementen voor startende leraren.

Ook voor '**losse scholen**' bieden we een ontwikkeltraject aan. Zie hiervoor de [Factsheet Frisse Start - Inductie 'losse scholen'](#)

Verlagen van de bijeenkomsten met de verschillende scholengroepen kunt u opvragen bij m.h.blom@vu.nl. Dat geldt ook voor de brochure 'van startbekwaam naar bekwaam leraarschap in Amsterdams VO' die we gemaakt hebben om het gedachtengoed en de verschillende activiteiten toe te lichten.

2. ICALT, starters en observanten, trainingen, filmopnames

Onderzoek Rijksuniversiteit Groningen, vergoeding aan scholen: De RUG doet al jaren onderzoek naar de ontwikkeling van startende leraren in de klas en naar de effectiviteit van gerichte coaching. Gebleken is dat de professionele groei van starters op het terrein van pedagogische en didactische bekwaamheden door gerichte begeleiding behoorlijk versneld kan worden én dat daardoor de prestaties van leerlingen verbeteren.

Begeleiding in de zone van naaste ontwikkeling heeft dus een directe impact op de onderwijskwaliteit. In het kader van het BSL-project worden starters jaarlijks geobserveerd met het ICALT-instrument en daarnaast vullen leerlingen en starters een digitale vragenlijst in. Scholen kunnen per deelnemende starter een vergoeding van € 2000,- ontvangen.

Aantallen starters die deelnemen aan het RUG-onderzoek via Frisse Start:

Tranche-1: In 2014-2015 zijn er ruim **100 starters** in onze regio geobserveerd.

Tranche-2: Voor 2015-2016 zijn er ruim **140 nieuwe starters** aangemeld en **126 starters** zijn in het najaar van 2015 daadwerkelijk geobserveerd.

Planning observaties tranche-1 en tranche-2

Verzoek aan de scholen:

- observeren van de starters tussen **1 maart** en **31 mei**
- laten afnemen van de leerlingvragenlijsten voor **31 mei**
- aanleveren observatiegegevens en ingevulde leerlingvragenlijsten voor **1 juni**

Eind juni ontvangen de startende leraren feedback van de RUG op deze observaties en leerlingvragenlijsten. Op 4 juli ontvangen de projectleiders de definitieve respons van de RUG.

Tranche-3: SCHOLEN KUNNEN TOT HALF SEPTEMBER 2016 NIEUWE STARTERS AANMELDEN VOOR DEELNAME AAN HET ONDERZOEK VAN DE RUG!

Heeft u interesse neem dan contact op met m.h.blom@vu.nl.

Training observanten

In onze regio hebben **235** coaches (schoolopleiders en leidinggevendenden) deelgenomen aan de training 'ICALT-observeren' (leren werken met het instrument) en **126** mensen hebben ook de tweede training 'ICALT-begeleiden' gevolgd. (bepalen van zone van naaste ontwikkeling en gesprek voeren met de starter)

Frisse Start heeft inmiddels **10 gekwalificeerde opleiders/coaches** die de ICALT-trainingen kunnen uitvoeren. De reacties op de trainingen zijn positief en de belangstelling voor deelname is groot.

ICALT-trainingen 1 en 2, open aanbod of op locatie

De ICALT-trainingen vinden plaats op de Vrije Universiteit Amsterdam of - bij voldoende aanmeldingen - op locatie. De groepsgrootte is minimaal 8 deelnemers en maximaal 15.

ICALT-3: De trainersgroep Frisse Start heeft - op vraag van de deelnemers - een derde training ontwikkeld waarin zowel aandacht is voor 'het gesprek met de starter (van contact naar contract)' als voor de inhoudelijke onderwerpen 'activeren, differentiëren en/of leerstrategieën'. Een eerste pilot wordt uitgevoerd bij ROSA op 11 mei. Deelnemers kunnen na het eerste onderdeel 'gesprek met de starter' kiezen uit drie inhoudelijke onderwerpen, er zullen dus ook meerdere trainers aanwezig zijn om de subgroepen te begeleiden.

Op **6 juni** organiseren we een open aanbod voor **ICALT-3**. Focus bij Icalt-3 is 'het gericht begeleiden in de 'Zone van naaste Ontwikkeling'. Begeleiders die deelgenomen hebben aan Icalt 1 en 2 ontvangen een uitnodiging om deel te nemen aan de training. Er is plaats voor maximaal 40 personen.

ICALT-trainingen: Op onderstaande data is nog ruimte:

Icalt 1 en 2: 23 mei van 13.00 – 17.00 uur

Icalt 1 en 2: 13 juni van 13.00 – 17.00 uur

Icalt 3: 6 juni van 13.00 – 17.00 uur

Voor meer informatie over trainingen op locatie, vragen en aanmelding voor het open aanbod kunt u contact opnemen met Marijke Blom, m.h.blom@vu.nl. U kunt deze informatie ook vinden op de website.

Opnames van lessen: Bij de Icalt-trainingen 1 en 2 wordt gebruik gemaakt van filmopnames in de klas. Op verzoek van de RUG hebben we verschillende scholen in onze regio benaderd voor het mogen maken van opnames. Het gaat om scholen uit verschillende sectoren met verschillende populaties en om verschillende vakken. De eerste positieve reacties zijn binnen. Wilt u uw school aanmelden voor het maken van opnames in de klas, laat het ons weten! Neem contact op met m.h.blom@vu.nl.

3. Aanvullend onderzoek

Debora Roorda doet vanuit de UvA onderzoek naar de ontwikkeling van stress en welbevinden bij startende leraren. Vorig jaar heeft er een pilot gedraaid om de instrumenten – een app en een dagboek- te testen. Het hoofdonderzoek wordt dit schooljaar uitgevoerd in drie rondes. Er doen nu 84 starters mee uit onze regio.

Na afloop van twee rondes zien we onder meer dat:

- de starters sterk van elkaar verschillen in de mate waarin ze stress en welbevinden ervaren
- de verschillen per dag groot kunnen zijn; de ene dag geen stress, de andere dag heel veel
- starters met 0-2 jaar ervaring en met 2-5 jaar van elkaar verschillen; de eerste groep meldt vaker ongewenst gedrag (niet luisteren, pesten) en de tweede groep vaker gewenst gedrag (actief meedoen, elkaar helpen)

- positieve emoties (blij, trots, enthousiast) gemeld worden met 'het bieden van extra hulp' en 'motiveren van leerlingen' en negatieve emoties (boos, frustratie) bij 'orde houden' en 'aansturen en corrigeren'

De derde en laatste ronde van het onderzoek vindt plaats in de periode mei-juni 2016. Er kunnen nog starters meedoen, aanmelden kan tot 21 april. Neem voor meer informatie contact op met d.i.roorda@uva.nl of zie de [factsheet Stress en Welbevinden ronde 3](#).

Diversen

De toekomst: in december 2015 hebben leidinggevenden van de vier Amsterdamse Lerarenopleidingen en hun vertegenwoordigers in Frisse Start een eerste oriënterend gesprek gevoerd over de verduurzaming van de projectresultaten. In juni 2016 vindt de vervolgbijeenkomst plaats waar gesproken zal worden over de mogelijke invulling van de rol bij het levenslang leren van docenten.

Informeren studenten: leden van de projectgroep ontwikkelen op dit moment een Pecha Kucha waarmee studenten vlak voor hun afstuderen geïnformeerd kunnen worden over de begeleiding van startende leraren in het VO. Meer informatie volgt.

Het MBO: ook binnen het MBO is de uitval van startende leraren een groot probleem. Met het ROCvA en de MBO-raad onderzoeken we de mogelijkheden voor een pilotproject.

Sites:

Op www.begeleidingsstartendeleraren.nl kunnen starters, coaches en schoolleiding algemene informatie vinden over BSL. De negen regio's hebben een eigen plek op de site waarin van alles te vinden is over de aanpak, de verschillende activiteiten en de voortgang.

Op <http://www.delerarenagenda.nl/de-lerarenagenda> vindt u informatie over de beleidsagenda 2013-2020 met veel informatie over de begeleiding van starters én scholen als lerende organisaties.

Op <http://www.vo-raad.nl> diverse verwijzingen naar publicaties en activiteiten in het kader van strategisch HRM en de plannen voor de universitaire lerarenopleidingen.

Op <http://www.sterkeschool.nl> kunnen startende leraren allerlei tips en publicaties vinden.

Rapport Europese Commissie 2015: [Vorm geven aan loopbaanlange perspectieven op lesgeven](#)